

Către: DI Sergiu SÎRBU,

Președintele Comisiei Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică

Copie: DI Eduard RĂDUCAN,

Director al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

Ref.: Aviz consultativ la proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal (înregistrat în Parlament cu nr. 422)

Stimate domni,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) prezintă înaltele sale considerațiuni și urmare examinării tabelului de divergențe prezentat pe marginea propunerilor expediate la finele anului 2018, față de proiectele de lege nr. 421 și nr. 422 votate în primă lectură în anul 2018, comunică următoarele:

EBA apreciază efortul depus de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal la prezentarea tabelului de divergență, în scopul îmbunătățirii proiectului de lege nr. 422 privind protecția datelor cu caracter personal, în acest sens, reafirmăm angajamentele noastre dar și dorința sinceră de a alinia cât mai rapid legislația Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene, în special ce se referă la transpunerea pachetului legislativ compus din: REGULAMENTUL (UE) 2016/679 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) și DIRECTIVA (UE) 2016/680 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului.

În continuarea bunei intenții de a transpune în tocmai și conform valorilor pachetului legislativ european, pentru a nu admite devieri dar și în vederea aplicării principiului coerenței, reiterăm următoarele aspecte de principiu:

1. În adresa EBA a fost expedit tabelul de divergență doar în privința proiectului de lege nr. 422 însă nu și în privința proiectului nr. 421, examinarea separată a propunerilor și recomandărilor înaintate în privința pachetului legislativ, face imposibilă creionarea previzibilității acestor norme de drept și deslușirea intenției autorilor pe marginea mai multor amendamente dar și corespunderea acestor aspecte cu prevederile proiectului de lege nr. 421;

2. Tabelul de divergență expedit, conține doar propunerile/recomandările expuse de către 4 Asociații: EBA, ATIC, AMCHAM și ABM dar și Agenția de Guvernare Electronică, însă nu este clar, de ce lipsesc celelalte avize din cele 600 de pagini de propuneri parvenite, inclusiv, care vor fi amendamentele finale acceptate la proiectele de lege ?

3. În cadrul tabelului de divergențe, mai multe dintre propunerile marcate ca fiind „acceptate”, în realitate au fost acceptate parțial, iar în alte situații, amendamentele propuse au limitat și/sau au modificat conținutul unor prevederi legale, care nu au fost solicitate, în alte cazuri, fiind indicată motivarea că amendamentul final a fost operat de comun cu Direcția juridică a Parlamentului Republicii Moldova, astfel, se constată că aceste discuții au fost realizate cu mult înainte de ședința Grupului de lucru pe marginea acestor proiecte de lege, respectiv, este palpabilă senzația că versiunea finală a proiectului de lege a fost luată cu mult înainte, iar Grupul de lucru inițiat reprezintă doar o formalitate de etichetă, dacă nu de procedură, pentru propulsarea spre lectura a doua.

4. Reiterăm că proiectul de lege nu conține:

- expertiza de armonizare cu legislația Uniunii Europene, condiție obligatorie pentru proiectele care vin să transpună legislația UE;
- expertiza economică și impactul de reglementare asupra activității de întreprinzător;

- proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative, care va permite implementarea acestor proiecte de lege;
- avizul Guvernului.

5. Proiectul de lege nr. 422 eronat reglementează modul de prelucrare a datelor cu caracter personal de către instituțiile și autoritățile publice, instituind cerințe disproporționate. De menționat că proiectele de lege nu sunt racordate la cerințele **Regulamentului 2018/1725** al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal **de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date** și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/CE.

La fel, autorii nu au ținut cont de propunerile ce se referă la:

- publicarea actelor administrative emise de CNPDCP, în scopul sporirii încrederii operatorilor de date și ale societății civile în consecvența și uniformizarea practicilor de constatare a încălcărilor în domeniul protecției datelor, dar și utilizarea acestor informații în scop de prevenire a eventualelor încălcări;
- extinderea la 24 de luni a termenului de intrare în vigoare a prevederilor legale;
- aspectele expuse anterior de către EBA, reiterate parțial în anexa la prezentul demers.

În concluzia celor menționate, densitatea asimetrică a acțiunilor de promovare a acestui pachet legislativ, în raport cu care există mai multe argumente solide privind necesitatea ajustării prevederilor de reglementare, trezește îngrijorări iminente. Astfel, Asociația Businessului European solicită organizarea neîntârziată a unor ședințe de lucru publice, pentru a putea ajusta aceste acte legislative la prevederile legislației Uniunii Europene din domeniul protecției datelor cu caracter personal.

Anexă: materiale pe 5 file.

Marina RUFA,
Director executiv
Asociația Businessului European

COMENTARIILE ȘI PROPUNERILE PE MARGINEA PROIECTULUI DE LEGE NR. 422 PRIVIND PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Nr.	Nr. art	Comentarii/Propuneri
1.	Titlul Legii	<p>1. Deși autorii indică că propunerea privind includerea în titlul legii, la final cu textul „și libera circulație a acestor date” a fost acceptată, în realitate, aceasta nu corespunde cu realitate, or, autorii nu au completat titlul legii așa cum prevede GDPR-ul UE, dar substituit textul art. 1 din proiect cu alte 3 aliniate, în tabelul de concordanță lipsește motivare de ce nu a fost acceptată propunerea expresă și care au fost motivele de a modifica art. 1 și de a schimba esența acestor norme.</p> <p>2. Suplimentar obiectăm că autorii din motive nespecificate, au limitat principiul liberei circulații a datelor doar la teritoriul Republicii Moldova nu și la teritoriul UE, or, varianta propusă de desuetă și lipsită de chintesență juridică, pe motiv că componenta de bază a liberei circulații a datelor servește anume schimbul de date dintre Republica Moldova și alte state ale Uniunii Europene, modificările propuse fiind în contradicție cu textul proiectului care prevede în mai multe articole că Spațiul Economic European asigură un nivel adecvat de protecția datelor, către aceste state, fiind permis de a transmite transfrontalier dinspre/înspre Republica Moldova.</p> <p>În concluzie constatăm că autorii tabelului de divergență au inclus o informație neveridică care nu corespunde realității precum că propunerea a fost acceptată, inclusiv lipsește motivarea de a reda art. 1 într-o altă redacție, inclusiv textul propus a fi inclus contravine esenței principiului liberei circulații a datelor prevăzute de GDPR:</p>
2.	Art. 2 Domeniul material de aplicare	<p>3. Argumentele indicată de autori privind refuzul de a accepta propunerea de a exclude de la alin. (2) lit. c) ultima propoziție „Cerințele acestor dispoziții nu se aplică cazului în care prelucrarea este efectuată în scopul tranzitului pe teritoriul Republicii Moldova a datelor cu caracter personal”, nu sunt motivate din punct de vedere juridic și mai mult pare a fi o opinie de oportunitate. În acest context, reiterăm necesitatea excluderii acestui text, deoarece proiectul nu definește ce înseamnă tranzit de date cu caracter personal inclusiv pe tot parcursul textului nu există o implicare a acestor sintagme, astfel, generând anumite interpretări pe viitor.</p>
3.	Art.3 Noțiuni principale	<p>4. Reiterăm faptul că conceptual, nu corespunde criteriilor din GDPR privitor la categoria specială a datelor, deoarece măsurile procesuale și de constrângere sau sancțiunile contravenționale nu sunt incluse de GDPR nici la categoria specială de date și nici la art. 10. Așadar, art. 10 stabilește un regim specific/limitativ de prelucrare a datelor doar în cea ce privește condamnările penală sau infracțiunile comise, care pot fi realizate doar de către sau sub autoritatea unei autorități publice, pe când proiectul include dreptul de a prelucra aceste categorii de date sub un regim diferit, cel prevăzut față de categoriile speciale de date. Reieșind din raționamentul 10 din GDPR, Regulamentul permite loc de manevră doar în cazul categoriilor speciale de date și nicidecum în cazul categoriilor privind condamnările penale, măsurile de constrângere și răspundere contravențională.</p> <p>5. Propunem repetat excluderea noțiunii de marketing direct, din motiv că textul acestei noțiuni nu conține nici un element opozabil proiectului de lege, cu alte cuvinte în această noțiune nu are legătura cu prelucrarea datelor, al cărei înțeles este distinct de obiectul protejării datelor. Așadar, scopul acestei noțiuni ar trebui să reglementeze prelucrarea de date. Propunem excluderea noțiunii</p>

		6. În ceea ce privește refuzul de a defini la noțiuni Autoritatea de supraveghere pe motiv că aceasta este prevăzută la art. 6 din proiect, o considerăm eronată, deoarece scopul definirii noțiunilor utilizate, este un obiectiv de previzibilitate și coerență la structurarea prevederilor actelor normative.
4.	Art. 9	7. Reiterăm propunerea privind completarea cu un nou articol, după cum urmează: „ <i>Articolul 9¹ Prelucrarea datelor personale referitoare la condamnările penale și infracțiuni Prelucrarea de date cu caracter personal referitoare la condamnări penale și infracțiuni sau la măsuri de securitate conexe în temeiul articolului 5 alineatul (1) se efectuează numai sub controlul unei autorități de stat sau atunci când prelucrarea este autorizată de cadrul normativ care prevede garanții adecvate pentru drepturile și libertățile persoanelor vizate. Orice registru cuprinzător al condamnărilor penale se ține numai sub controlul unei autorități de stat.</i> ” . Menționăm că conform comentariilor de mai sus, autorii denaturează esența acestor reglementări, iar justificările incluse, nu întemeiază poziția acestora.
5.	Art. 11 Minimizarea datelor personale prelucrate în scopul identificării subiectului de date	8. Argumentele prezentate de către autori privind refuzul acceptării propunerii nu conține nici un raționament juridic, argumentele prezentate în susținerea necesității operării modificărilor, au fost expuse la forma negativă, fără a aduce contraargumente întemeiate. Reieșind din faptul că denumirea articolului este generică și nu redă esența relațiilor sociale reglementate, propunem substituirea acesteia cu textul „Limitarea copiilor de pe actele de identitate”
6.	Art. 17 Transparența informațiilor, a comunicărilor și a modalităților de exercitare a drepturilor subiectului de date	9. Reiterăm faptul că la alin. (3) se necesită excluderea sintagmei „ <i>cu semnătură electronică</i> ”, din motiv că această sintagmă nu se regăsește în GDPR, iar păstrarea acesteia restricționează nefondat dreptul persoanei de a se adresa către operator și prin alte modalități electronice decât cu semnătura electronică cum ar fi comunicarea electronică. Mai mult, argumentele prezentate în susținerea refuzului de a opera modificări sunt irelevante contextului.
7.	Art. 32 Reprezentanții operatorilor sau ai persoanelor care nu au sediul stabilit în Republica Moldova	10. În contextul propunerilor referitoare la categoria specială a datelor reiterăm că la alin. (2) lit. a) după textul „ <i>categorii speciale de date</i> ” se necesită a completa cu textul „ <i>sau prelucrarea unor date cu caracter personal referitoare la condamnări penale și infracțiuni</i> ” – în conformitate cu prevederile art. 27 alin. (2) lit. a) din GDPR.
8.	Art.35 Evidența activităților de prelucrare	11. În contextul propunerilor de mai sus ce se referă la categoria specială a datelor, reiterăm necesitatea completării la alin. (5) la final cu textul „ <i>sau date cu caracter personal referitoare la condamnări penale și infracțiuni</i> ” – în conformitate cu art. 30 alin. (5) din GDPR.
9.	Art. 36 Securitatea prelucrării	12. Propunem substituirea textului prevăzut la alin. (1) lit. a) – o) cu textul: <i>a) măsuri menite să asigure securitatea fizică și administrativă a perimetrului de securitate în care sunt amplasate datele personale sau mijloacele de prelucrare a acestor date;</i>

		<p>b) <i>implementarea procedurilor de autorizare și acordare a drepturilor de acces la sistemele de evidență, inclusiv stabilirea: drepturilor și obligațiilor utilizatorilor autorizați, nivelul de acces și ierarhie, modul de prelucrare a datelor personale, proceduri și mecanisme de reacționare contra accesului ilicit și modul de remediere a incidentelor de securitate, măsuri de verificare și control asupra respectării cerințelor de securitate;</i></p> <p>c) <i>stabilirea și adaptarea cerințelor de implementare, evidență, utilizare și după caz de distrugere sau lichidare a soluțiilor software și hardware utilizate la prelucrarea datelor cu caracter personal inclusiv a suporturilor și modalităților ce vizează prelucrarea manuală a datelor, având în vedere nivelul de dezvoltare a practicilor și metodelor de prelucrare a datelor;</i></p> <p>d) <i>implementarea mecanismelor de criptare și protecție a informației, inclusiv luarea în calcul a posibilității pseudonimizării datelor cu caracter personal;</i></p> <p>e) <i>protecției antivirus (realizarea protecției antivirus precum și actualizarea mijloacelor de asigurare a protecției contra programelor dăunătoare și signaturilor de virus);</i></p> <p>f) <i>protecției contra intruziunilor, inclusiv în cazul utilizării tehnologiilor fără fir;</i></p> <p>g) <i>integrității datelor personale (urmează a fi luate măsuri corespunzătoare în vederea prelucrării datelor personale în așa fel încât să nu se admită distrugerea, ștergerea, dezvăluirea, modificarea, pierderea, dezvăluirea sau utilizarea ilicită a acestora).</i></p> <p>h) <i>disponibilității datelor personale (urmează a fi implementate măsuri corespunzătoare în vederea asigurării accesului operativ și sigur la datele persoanele de către persoanele autorizate);</i></p> <p>i) <i>confidențialității datelor personale (asigurarea măsurilor organizatorice și tehnice necesare în vederea oferirii accesului la datele personale doar subiecților autorizați);</i></p> <p>j) <i>ținerea auditului prelucrării datelor cu caracter personal (implementarea măsurilor organizatorice și tehnice necesare având în vedere efortul față de interesul legitim care ar putea fi lezat, privind evidența operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal efectuate în sistemele de evidență;</i></p> <p>k) <i>gestionarea incidentelor de securitate a datelor personale, în conformitate cu art. 37 și 38;</i></p> <p>l) <i>efectuarea la necesitate dar nu mai puțin de odată pe an a verificării respectării precum și a corespunderii măsurilor organizatorice și tehnice luate în vederea asigurării unui nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal.”.</i> Conform tabelului de divergențe, urmează a se discuta suplimentar propunerea.</p> <p>13. Se propune înlocuirea sintagmei „efectuarea anuală” cu sintagma „efectuarea periodică” sau „efectuarea cel puțin o dată la doi ani”, deoarece cerința privind efectuarea anuală a controlului interne de securitate este excesivă. Conform tabelului de divergențe, urmează a se discuta suplimentar propunerea.</p>
<p>10.</p>	<p>Art. 40 Evaluarea impactului asupra protecției datelor personale</p>	<p>14. Reiterăm propunerea ca la alin. (3) lit. b) după textul „art. 9 alin. (1)” să fie completat cu textul „, , sau a unor date cu caracter personal privind condamnări penale și infracțiuni.” – în conformitate cu prevederile art. 35 alin. (3) lit. b) din GDPR.</p> <p>15. Reiterăm propunerea ca la alin. (4) să fie completat după cuvântul „publică” cu textul „în monitorul oficial și” – or, aprobarea unei astfel de liste în sensul prevederilor art. 12 din Codul administrativ reprezintă act administrativ normativ care în mod obligatoriu se publică în Monitorul oficial. Suplimentar propunem la alin. (4) la finalul propoziției completarea cu textul „, , în conformitate cu alineatul (1)” – în corespundere cu art. 35 alin. 4 din GDPR.</p>

11.	Art. 41 Consultarea prealabilă	16. Reiterăm propunerea privitor la alin. (5) de excluderea sintagmei „ordinea publică, ” – or, prelucrarea în scopurile de asigurare a ordinii publice nu se regăsește la art. 36 alin. (5) din GDPR și aparent contravine Directivei 680/2016. Mai mult, autorii nu au prezentat argumente certe și obiective privind poziția de a nu accepta propunerea.
12.	Art. 87 Dreptul la o cale de atac judiciară eficientă împotriva unui operator sau a unei persoane împuternicite de operator	17. Reiterăm propunerea înaintată privitor la alin. (1) „Orice subiect de date are dreptul de a depune o cerere direct în instanța de judecată , dacă pretinsa încălcare s-a desfășurat în Republica Moldova, fără a aduce atingere drepturilor și atribuțiilor Centrului”, alin. (2) al aceluiași articol prevede următoarele: „În cazul în care cererea se referă la exercitarea drepturilor subiecților de date prevăzute în Capitolul III, această cerere va fi inițial înaintată operatorilor de date în condițiile legii . În cazul în care subiectul de date nu primește un răspuns din partea operatorului în timpul stabilit conform Capitolului III sau în cazul în care răspunsul sau acțiunile întreprinse de operator sunt considerate inadecvate sau nu rezolvă cererea, subiectul de date poate, în termen de 30 zile din momentul când a primit răspunsul sau trebuia să primească răspunsul să depună o cerere în instanța de judecată ”, totodată conform art. 75 alin. (2) „În cazul în care cererea se referă la exercitarea drepturilor subiecților de date prevăzute în Capitolul III, această cerere va fi inițial înaintată operatorilor de date în condițiile legii. Dacă subiectul de date nu primește un răspuns din partea operatorului în termenii stabiliți conform Capitolului III sau atunci când răspunsul sau acțiunile întreprinse de operator sunt considerate inadecvate sau nu rezolvă cererea, subiectul de date poate, în termen de 30 zile din momentul când a primit răspunsul sau trebuia să primească răspunsul, depune o cerere la Centru ”, reieșind din normele citate supra, reiese o vădită neconcordanță între căile de atac asupra cererii depuse de către persoanele interesate, ceea ce influențează cu certitudine la termenele de prescripție de adresare autorităților competente în vederea apărării drepturilor persoanelor interesate, scurgerea cărora implică imposibilitatea apărării. Mai mult, nu este clar cum se va proceda în situația în care nu poate fi identificat operatorul de date cu caracter personala. Motivarea evocată de către autori este aridă și nu relevă esența raporturilor de reglementare.
13.	Art. 89. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi	18. Revizuirea și micșorarea cuantumului amenzilor. Pragurile maxime instituite în prevederile din alin. (5), (7) nu își regăsesc o justificare suficientă din perspectiva practicii administrative neuniforme, modului foarte general de formulare a prevederii privind sancțiunile și realităților economice a Republicii Moldova, ceea ce pune în pericol respectarea principiului proporționalității și aplicarea abuzivă a prevederilor față de agenții economici. Cu titlu de propunere considerăm important să existe limite de aplicare graduală a sancțiunilor pecuniare. În acest sens considerăm relevant ca în primii ani de aplicare a legii nivelul sancțiunilor să fie redus esențial (i.e. să nu depășească 10%-20% din nivelul sancțiunii maxime), în acest sens fiind completate dispozițiile tranzitorii din proiectul de lege. La fel, considerăm că trebuie să fie instituite mecanisme care să asigure că în cazul încălcărilor care sunt depistate pentru prima dată nivelul sancțiunilor pecuniare să fie redus, spre exemplu să nu poată depăși 10% din nivelul maxim aplicabil. Mai mult, pentru a evita abuzurile în practică ar fi necesar de instituit mecanism de avertizare înainte de a aplica orice amendă pecuniară.
14.	Art. 91 Dispoziții specifice privind răspunderea administrativă	19. Reiterăm una dintre propunerile primordiale, ca la alin. (3) de a fi stabilit expres obligația de a publica toate deciziile emise cu excepția datelor cu caracter personal care urmează a fi anonimizate. Mai mult, considerăm necesar ca datele ce vizează funcționarii publici, persoanele publice sau în cazul unor situații de interes public deciziile să fie publicate integral, or, argumentul invocat de către autor precum că ar putea fi solicitat acces la aceste informații în condițiile Legii

		<p>privind accesul la informații este eronat pe motiv că nepublicarea deciziilor CNPDCP încalcă prevederile Legii privind reutilizarea informațiilor din sectorul public precum și lezează principiul transparenței și echității impunerii unor astfel de măsuri.</p>
<p>15.</p>	<p>Art. 99 Dispoziții tranzitorii</p>	<p>20. Reiterăm propunerea de instituire a unei perioade de tranziție cu o durată de minim 24 luni, pentru ca operatori de date cu caracter personal să alinieze actele interne cu prevederile legii date. Propunerea data este motivată inclusiv prin faptul, că Guvernului, prin alin (6) al articolului dat, și Centrului, prin alin (7) al articolului dat, este acordat un termen de 9 luni pentru elaborarea proiectelor de legi și a actelor normative pentru a aduce baza legală în concordanță cu legea dată. Respectând prevederile legislației în vigoare, anume, a Legii 100/2017 cu privire la acte normative, un act normativ, elaborat cu succes în termen de 9 luni, va intra în vigoare aproape peste 12 luni din momentul intrării în vigoare a legii date. Astfel, operatorii vor fi de asemenea nevoiți să ajusteze actele interne ulterior acestor modificări. Perioada de tranziție de 24 luni este un minim necesar operatorilor pentru a se acomoda cu modificările bazei normative.</p>